

SZÉKESFEJÉRVÁR

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap.

27. szám.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krétt
igtattatik be.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének ezimzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak Klökner Péter kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel.

Nyitottárban megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

✉ Kéziratok nem küldetnek vissza. ✉

Társadalmunk.

Egy társadalmi hetilap a mi himes mezőnk, melynek továbbélését nemes munka gyanánt vállaltuk el, s minthogy e vállalkozás némi rögtönzéssel történt, azért a szives olvasó ép oly meglepetve találja az új nevet e lap aláírásán, mint a minő új előttünk a munka, melyre vállalkozánk. Azonban erős akarattal szándékozunk az általunk nemesnek vallott munkához fogni, s a szives olvasó türelmes tanúságát kérjük, a nekünk jutott himes mező ez első munkáján.

Nemcsak hazánkban, de a polgárosodás összes nemzetei közt alig van nagyobb forgalomban egyetlen szárnyaló szó vagy eszme, mint éppen a társadalom eszméje, pedig ha a társadalmi tudományok, mai napon fölötté főlzaporodott szövegű szemügyre vesszük, azt találjuk, hogy éppen ezen szó társadalom, majdnem annyiféle felfogásban részesül, a hány a magyarázója, sőt hogy éppen e szónak értelme legkevesebb van szabatosan meghatározva és megfajta.

Ki az állami egész testületet összes tagjaival együtt nevezi társadalomnak, s így a politikai tanokat a társadalmiaktól elkülöníthetőknek nem véli; ki pedig ellenkezőleg értelmezve, a társadalmat, elválasztandónak hiszi az állami szerkezet politikai testületétől.

De hagyjuk e kérdést, míg a tekintélyek meg-egyeznek, s menjünk magunk utján.

Honnan jó a társadalom és hová jut? melynek, mikint a Nilus termékenyítő árjainak eredete még fölfedezetlen, s a társadalom szintén mint a Nilus, hosszú utat futván át, utjában életet és áldást terjeszt, s végre a minden folyamat keblébe záró tengernek, amaz — a társadalom — az idő tengerének mélyébe tűnik el.

De térjünk magunkra. — A mi társadalmunk, a magyar társadalom, mint tudjuk ezer év előtt, a szittya nagy néptörzs ivadékaiból tömörült, s az Árpád vezérlete alatt Ázsia fennsíkjairól lehömpölygő nemzetzuhatagnak az alapítványa és maradványa.

Őseink először is, egy ridegebb éghajlat szülöttei voltak, azonkívül egy olyan népesalád maradéka, mely rokontalan és ellenséges népek között csupán győzelmes küzdelem által vala képes létét fenntartani.

Az emberi természet buvárlatának tanai szerint a nagyon kedvező, azaz a meleg éghajlat alatt, közös anyánk, a természet, tulságos szeretetében az embert, ezen királyi gyermekét elhalmozván jótéteményivel, annyira elkényezteti, hogy az ember semmi szükségét nem ismervén, önnön mivelésére minden ösztönét elveszti, s így a tulságos anyai jóság csupa bambákat nevel: s ekként a természetnek kelletlen föllüli áldása is kárára van az embernek. — De az ellenkező, a hideg éghajlat dermesztő lége sem levén kedvező az ember kifejlődésének, ott is úgy mint a forró égőv alatt, az emberi szellem szikrája nélkül-

lői azon feltételeket, melyek azt lánggra ébreszthetnék.

A történészek már rég észrevették, hogy a t-erítón alul, s a gönczkörökön felül nagy szellem még nem született soha, s hogy az emberi ész és tehetség nevezetességei mind a mérsékelt égőv alatt születnek. — A mérsékelt égőv, a melynek ege alatt évente megfordul, nyáron a déli napnak égető melege, s télen a fagyos göncznek dermesztő hidege, s hol az évnek legnagyobb szaka, a meleg és hidegnek küzdelméből áll; ott az ember számtalan oltalmi eszköznél szükségét érezvén, nyáron a hő, télen a hideg ellen; ott már a természeti szükség föllép mint hatalmas mestere és tanítója az embernek, s készíti eszének és tehetségeinek magasabb fejlesztésére.

Őseink ilyen mérsékelt, vagyis jobban mondva egyes éghajlat alatt származván, már a természettől nyerték az alkalmat, mindazon tulajdonaik kifejtésére, melyek őket magasabb társadalmi fejlődésre vezérlék.

Azokban valamint az egyes embernek legnagyobb mestere a társaság, s mikint a egyes éghajlat nyári heve és téli fagyja egyaránt készíti az embert a munkára, így nem kevesebb az emberi társulatok jó és rossz, ápoló és romboló viszonyai egyiránt ösztönzik az embert erejének és ügyességeinek kifejtésére. Így őseink tanítómesterei voltak másrészt azon számtalan, de többnyire idegen és ellenséges népcsoportok és törzsek is, melyek közepette őseink létüket, szabadságukat és létük eszközeit sok

TÁRCZA.

Emléklap.

— Byron. —

Mint a hideg siremlékhez
Vonzza az utast egy-egy név:
E lapra vetve szép szemed,
Ugy vonzzon hozzám titkos hév.

S ha idővel, nagy sokára
Ismét olvasod e lapot,
Kit hűtlenül agyon gyöttrél:
Jusson eszedbe a halott.

Moenich Károly.

Tarkaságok.

Tagadhatlan, hogy zsendőbb korunkban ott a kéklő Balaton közelében fekvő, szerény kis falunak ősi időket magán hordozó házában és ennek árnyas kertében sokat toglalkoztunk a könyvek lapjainak lassu forgatásával, s ezek olvasmányai közül az ifju, ábrándos, büszke és nagytrőrlő lelket leginkább azok ragadták meg, melyek a természetes igazság tükröztesése mellett a nők jellemzését is magukban foglalták; mintha sejtítettük volna már akkor, hogy minden szenvedés, gyöttelelem és bánatalom, mely az életben keresztül szíveinket tépni s lelkünket rideggé fogja tenni, a nők leendének egyedüli rugói.

Abból a boldog, ábrándos időben gyakorolt olvasások után maradt emlékünknél, hogy a sors mindenkinék kijuttatja játékszerét, ... bábut a gyermeknek,

gyermeket a férfinak, a férfit a nőnek, a nőt az..... E kipontozott rész átkát nem akarván borzas fejemre indítani, titokban angyalokat kérek értetni, — noha meggyőződéseim ellenére.

A végzetes állítások egyik tételének okadatolására felemlíték egy tragikus esetet, mely a belváros egyik eszmafeji idomu utcájában a napokban lefolyt. Zápor eső után, tiszta, derült alkonyatféle járó idő, két oldalról emeletes házak, ezek egyikének bizonytalan színű kapujában alacsony barna hölgy áll, kétkedő mosolyal ajakán; előtte egy ifju, köcsög kalappal fején, álla kiborotválva, s porcellán nadrágja vakítón világított? az átelleni magas czimerre. Az ifju keble hevétől izgatottan szörja repedt ajakáról a bódító szavakat a kérlelhetlen hölgy felé, s váltig rebegi reszkető hangon, hogy nem volna semmi áldozat reá nézve ha angyalának óhaját teljesíthetné, s e szavaknál könyök lopódtak a szerető ifju szürke szeméibe. A hölgyet, ki eddig érzéketlenül hallgatta a „Sasku Károly” illemtanából bemagolt szavakat, a hang valódisága és könyök csillogási meghatották; de a szerelmes szavak bebizonyítására azt követelte az ifjutól, hogy az utczaközepén levő pocsoljába üljön bele. Az ifju könnyes szeméi kérdőleg emelődtek a hölgyre — s pillanatig ajka szótlan volt — míg a hölgy szóla: „tán azt a 20 krajczárt is sajnálja értem, mit nadrágja kimosatásáért kell fizetnie” „oh nem” felelt az ifju, „de engem nem a hitvány érez, hanem titkos vágyak elérése utáni érzelmek vezérelnek, azért igérjen nagysád 20 esőkot, s én belehenteredem a szokatlan fürdőbe.

A hölgy egy ravasz mosoly és kevés habozás után megígérte a 20 esőkot, s miután az ifju kételkedésére meg is esküdött, a határozó pillanat bekövetkezett, s ime a lángoló ifju hősies elszántsággal lejt a pocsolja

felé s egy pillanat a porcellán nadrág megfűrdött a pocsoljában. De a fürdő hős hamar összeszedvén magát szomjas ajakkal fut a hölgy felé, ki nem vevén tréfára a dolgot szinte futásnak eredt, s első emeleti lakásuk konyhájába zárta magát a csóksóvár ifju elől, ki egy darabig rázza a kilincset, de az emeleti szolgánopség gúnykaczaja csakhamar távozásra ösztönzé.

Tessék elhinni, hogy ebben a dologban semmi nagyítás sincs, s őszintén szólva, nem tudjuk az esküszegő hölgy ravaszágát, vagy a bódult ifju felsülését kaczagjuk-e. Azért ne higgyetek a nőknek! különben ha ezt a tanácsot megfogadnák házastulandó olvasóim, bizony egyik sem élvezné a nős élet gyönyörűségeit, különben is a tanácsot legelőször magunk szegnek meg, ha érzelmeink helyett, egy mázsa arannyal bírnánk. Mert hiába! a mai világban már mindenki handleroz, sokszor azok is, kik legkevesebb értenek hozzá, ha szint nem vallanak is.

Egyébiránt a közönyös ember eszik, iszik és meghal; ez az élettörténete, azért csak olyan embernek van helye a papíron, ki kiemelkedik vagy jó- vagy fonák tettei által a közönséges emberek sorából, mint azon tisztelt nagysám, ki Nyék mellett levő pusztájukon unatkozván, elment Nyékre egy egyszerű izraelita boltos leányához magyar könyveket kérni, mit szivesen teljesített a polgárleány. Történt azután, hogy a nagyságos kisasszony eltávozott a városba s magával vivé a könyveket — mondani sem kell, hogy feledésből — s midőn vásári alkalommal a könyveket odaköleszönd — mintegy félév múlva — egész tisztelettel beállított nagysámékhöz könyveit kérni, — le sem ültette, sőt ezen szavakkal fogadta a feledékeny nagysám: „csakugyan öné azok a könyvek, valóban csodálatom, mert hisz ön úgy néz ki, mintha olvasni sem tudna.” E szavakra

évszázadok folyama alatt folyton maguknak kiküzdeni és fenntartásukért folyton harcolni kénytettek.

Ilyen viszonyok közt csak kettő lehet az eredmény: hatalom vagy megsemmisülés, a folytonos küzdelem vagy kimeríti és elveszti a népet, vagy olyan erélyt szerez a küzdőknek, mely győzelemre és hatalomra vezet.

Tehát nem élni vagy halni, hanem vagy elveszni vagy uralkodni ez a két végkimenet várhat minden olyan nemzetre, mely rokotalan népek közé fészkelte magát s egész környezetével örökös harcban élni kénytetik; s e kétféle sors teszi nemzetünk történelmét is azon ezer éven keresztül, melyet a civilizáczióknak indult népek közt töltött.

Ha a magyar társadalom viszonyait buvárszemmel tanulmányozni akarjuk, ismervén történelmét, melynek számtalan oly időszakát állta ki és élte túl nemzet, a minő más számtalan sokszorta számosabb népcsaládot is megsemmisített: ismervén eredetét, mikint, tekintvén azon népek sokaságát, melyek kezéből, honát és létét ki kelle vívnia, szám szerint csak egy maroknyi nemzetnek nevezhető; ezeket szemügyre vévén, a lélekbuvár önkénytelenül azon kérdést támasztja, hogy e hazát alapító őseink mikint jutottak azon magasztos emberi tulajdonok birtokába, melyek nagy és több századokra, immár ezer évre kiható cselekményeket szültek, — honnan vették a karnak, az észnek és ügyességnek azon mértékét, melylyel nemzetünknek olyan szervezetet, egy olyan társadalmat alapítottak, hogy mi, ezer évek lefolytával, egy egész művelt világgal szemben, társadalmi szervezetünk jelességeivel büszkélkedhetünk?

Valami gondolatlan felületesség a magyar társadalom eddigi fennállását, s jelenlegi lendületét a vak szerencse játékának vélheti, de a lélektan utba igazítja a kételkedőt, mert kétségtelen azon lélektani törvény, hogy ember ember fölött csak személyes felsőbbbsége által győz, s nagy cselekményekre az emberi képességek magas fejlettsége okvetlenül szükséges, s így őseinknek nemcsak tisztán emberi, de kétségtelenül társadalmi erényeiket, miután történelmünk hézagossága csak hiányosan tudja előadni, azon testi és szellemi erélyességüket, melylyel tetteik után itélve birniok kellett, csak a lélekbuvárlat képes valódi fényükben felmutatni.

Mielőtt társadalmunk bővebb tanulmányozásába bocsátkoznánk, kötelességünknek tartottuk honalapítóink nagy szellemeinek az áhitat mécsét meggyújtani, kiket a történet nemtője alig homályos vonásokban rajzolt számunkra, de a kiknek dicsőségét és bölcsességét az élő magyar társadalom mai napig hirdeti.

Hatósági élet.

Pályázat. A sz.-fehérvári e. f. kir. törvényszékhez igazságügyminister ur ő nagyméltóságának f. évi június 28-án 2298. szám a. kelt leirata értelmében

eltávozott, a mélyen sértett hölgy, kiben több volt a műveltség, mint a gazdag urnőben, mert ez utóbbi az álhiúság — tigris körmeivel önmagát sebzé meg.

Az emberi hiúságra vonatkozólag jól mondá egy görög bölcs: hogy annyi az emberben a hiúság, mennyi hija van az eszének. Uram Istenem! beh nehéz volna az első kiszámítani, mikor emberi gyarlóságainknak napról-napra több fattyunövése van, mint minő az önzés és nyervág, melyeket mult vasárnap a lövöldön is tapasztaltunk, — valaki akkor akarta a ternót megnyerni, mikor már a quaternóra is kihuztak két számot, s kész lett volna saját ügyetlensége folytán elhalszott nyereményért hajba kapni, — kár pedig oly epedően nyervágynak lenni, mikor a legnagyobb kincsnek ugys birtokában van.

A vadászat bérbeadását is leszavazták, valószínűleg azon okból, hogy idebenn sokkal több vad van mint a város határában. Miután reá adták fejüket hirlapi szomszédaink a nyírodalom mesterségére és jutalmat tűznek árva fejükre, mi is — nem szeretvén adósak maradni — jutalmat tűzünk ki, ha egy számát a „V.”-nak 40 v. 30 hiba nélkül képesek kiállítani, a forró, nyári napok kellemetlenségeinek elviselhetése végett, egy darab földet veszünk számukra a sóstó közelében, hol a kéklő hegyek tetejéről szabadult szél és a völgyek virágaitól ittasult légömlés szives leend agyuk értelmi gerinczéről a pókhálót lesimitani stb. — — — — — Miután pedig a collegák? azt is felfedezték, hogy e lapot orvos és gyógyszerész szerkesztik, tehát azt is tudatjuk velük, hogy az ügyefogyottak számára ingyen készítünk gyógyszert.

Viszontlátásig

Ibolya.

ujjonan rendezesített 1500 frt. évi fizetés és 200 frt. lakbér illetménnyel egybekötött két bírói és egy 500 frt. fizetés és 100 frt. lakbérrel javadalmazott, *aljegyzői állomásra*; továbbá a *székesfehérvári kir. járásbírói állomásra* egy 1000 frt. fizetés és 200 frt. lakbér élvezésével egybekötött *albírói végre az adonyi-, vadli és moóri kir. járásbírói állomásokra* ezennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak ennek folytán mindazok, kik ezen állomások bármelyikét elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűleg felszerelt folyamodványaikat 1873. évi július hó 30-ig alulírott kir. törvényszéki elnökségnél adják be. — Sz. Fejérvárot, 1873. évi július hó 1-én.

Danitz Béla, kir. tóvszki elnök.

A kereskedelmi testület

id. elnöke által július 1-jén összehívott értekezlet lefolyása és eredménye.

A gyűlés 5 órára volt kitűzve a városház nagytermében, de a közöny és részvétlenség miatt csak 6 óra felé érkeztek annyian, hogy az értekezlet megmegtartani.

Tárgyal volt kitűzve, hogy az értekezlet a jelen válságos és nyomasztó pénzügyi állapotok megszüntetésére orvoslatot gondoljon ki.

A kereskedői osztályból 20 an, az iparosokéból alig 3-an voltak jelen.

Id. elnök előterjeszté, hogy mielőtt az értekezlet fontos tanácskozást megkezdene egy rendes elnök és jegyző választása volna szükséges. Erre az értekezlet egyhangulag elnökül *Rosznagl Antal*, jegyzőül *Dieterich Szilárd* urat választotta meg.

Elnök, felhívja az értekezlet tagjait, a pénzühiány okozta válságos állapotokra és azon nyomasztó helyzetre, mely mindnyájunk által érezhető, mert az üzletek pangása, ugy az ipar tengése arra ösztönöz bennünket, hogy a leheletsegt megtegyük a helyzet javítására mivel könnyen válságos pillanatok állhatnak be. Ő azt hiszi, hogy a mondottakat bővebben magyarázni fölösleges azért felhívja az értekezlet tagjait az indítvány vagy javaslat megtételére.

Wertheim S. L. örömmel vette elnök ur felhívását, mely a nyomasztó helyzet javítására értekezletet hívott össze, de noha meg vagyon győződve miként e város polgárainak legnagyobb részére a pénzühiány nyomást gyakorol, mégis sajnosan látja mikép az értekezletre ily kevesen jelentek meg; annál is inkább mivel a jelenlegi viszonyok, ha soká tartanak mindenkit sújtani fognak; s hogy mi segélyt nyerhessünk mindenek előtt összetartásra van szükségünk és pedig nemcsak a jelenben, hanem a jövőre is; ennélfogva azon indítványt bátorodik tenni, hogy egy folyamodványt terjesszenek — a helybeli kereskedők, iparosok és földművesek által aláírva — a helybeli négy pénzüintézethez, melyek egy közös értekezletet tartva a polgárok által alulírt kérvényre támaszkodva a magyar miniszterium közvetítése mellett az osztrák nemzeti banktól 500000 forint kölcsönt kérjenek illetőleg azon összeget *viszleszámitolás* által bocsátani a fehérvári piac rendelkezésére. Egyuttal a fehérmegyei nagybirtokosokhoz szintén folyamodást terjeszteni, hogy jótállásuk által a kölcsön adást segítsék elő, s erre nézve szóló gr. *Zichy Nándor* hiszi felkérhetőnek, kinek ismervé nemes, hazafias gondolkodását a további lépéseket megteendí.

A vitában részt vettek *Tóllényi Antal*, *Pete Dániel* és *Hahn Armin* urak, kik csekély észrevétel után *Wertheim* indítványához csatlakoztak. Jegyző ur a folyamodvány szövegét felolvastván az elfogadtatott s az aláírások gyűjtésére: *Fischer Gustáv*, *Hübner Nándor*, *Maller Pál*, *Kreiser Zsig* és *Péczeley Ferenc* urak kértettek fel. A folyamodásnak való beadására az elnök kéréstett fel. — Ezzel a gyűlés feloszlott. Cs.

Levelezések.

Bécs, június végén 1873.

T. szerkesztő ur! Ha a tárlatot egy magasabb, általánosabb szempontból nézzük, azt mint az egyetértés, általános néptestvéresülés szentélyét látjuk, de közelebb lépve, föltűnnek az egyes keretek, szögleteikről a lepel lehámlik, megjelenik az egyed az általános helyén, szóval egész más és különböző látmány tárul föl előttünk. *Önzés, verseny, érdek*, eme háromságot látjuk itt, természetesen a szó legnemesebb értelmében uralni. Nemesak minden nemzet, de minden egyén saját hazafias vagy honleányi szemein át tekint jobbjára mindent; — tapasztalatból beszéllek — avagy mely magyar az ki átlépte a tárlat küszöbét, nem irányozza lépteit oda, hová gondolatai már elűzték, a zászlódiszben fénylő magyar pavillonban és ha itt van nem-e nézi meg az egyes holmikak tiszszerezett figyelemmel, örömtől dobogó szívvél, ha valóban valami művészi szepet láthat-e? És te fehérvári — mi szégyen bevallani — ha körüllegeltetted szemeidet az ipar és szorgalom remek ternekein, mintegy keresni látszol valamit, mig végre egy helyen nyugpontot találnak szemeid, — Kubik csakugyan szép keztyüin — és tán több időt szentelsz ezeknek, mint Goldschmid opáljainak, vagy herendi Fischer porcellánműveinek, melyek pedig az egész tárlaton első rangu helyet foglalnak el.

De van mégis valami, melyre minden magyar egyenlő, még pedig magyar fokával a büszkeségnek tekint. Valóban öröm nézni honfitársainkat, ha e tárlatnál megállnak és örömtől sugárzó arczaal tekintik hazánk büszkeségét: *a magyar honvédséget?*

Szép nyalka fiuk, fölszerelve, mintha csak a tárból jönnének, fegyvereik, ágyuk mellett, oly helyzetben, annyi élethűséggel, hogy percenként várjuk, vajjon nem-e szólamlík-e meg egyikük, harsogó, lelkesedett „Eljen a hazát” hangoztatva, mely itt nem csekély viszhangra talál.

De távoznunk kell innét tovább, fölkeresni a földkerekség többi népeit, melyeknél oly sok tanulni valót találunk, ha át akarunk lépni az ipartárlat küszöbén és fölkeresni a művészet, a gépek, a természetvilág tárlatát, hisz ép a legutóbbit vagyunk följosogitva annyi öntudattal fölkeresni, mint semmi mást, mert itt látjuk az emberi értelem és munkásság összpontosítását.

De előbb még az ipartárlaton kell figyelmesen áthaladnunk, mert ez a hely a hol tanulunk kell és mindenekelőtt egy nagy tanulságot szerzünk, mely pár szóba összefoglalva ekkép hangzik: „*munkára magyar!*”

Már is nagy a haladás, melyről tanuságot birszadni. Böven pazarolta kincseit a természet dúsán termő földeidre, melylyel első rangot vívtál ki magadnak, tehát *munkára*, mely egyedül bir ama rangra fölemelni melyet a népek sorában elfoglalni hivatva vagy.

Taussig Béla, jogász.

Nádasd-Ladány, június 24. 1873.

T. szerkesztő ur! Igéremet beváltandó, itt küldöm azon érdekes iratot, mely a kastély alapkövének letételekor felolvasztatott s az alapköve helyezettett, mely valóban történeti hűséggel van összeállítva: Krisztus születése után egyezernyolczszáz hetvenharmadik évben tétett le ezen alapkö ifjabb nádasdi gróf Nádasdy paulai Ferenc, Fogarasföld örökös ura, Komárom vármegye örökös főispánja, a mindkét ágbeli hitbizományi vagyon tényleges birtalója által életének 31-ik és hitvestársa vásonkői gróf Zichy Ilona által életének 24-ik, boldog házasságuknak 6-ik évében Székesfehérvármegyében Nádasd (sár) Ladány elsőszülöttségi hitbizományi birtokukon.

Az egyenes ág elsőszülöttségi hitbizományi vagyona áll: Nádasd-Ladányból, Kis-Kesziből, a második ág elsőszülöttségi hitbizományi vagyona áll: Lepsényből, Kis kovátsi, Dudar, Nána, Peré-vel.

A Nádasdy család Chupon és Petened törzsből ered, történetileg ismert első őse Petend de genere Nádasd 1229. élt, fia László, ennek fia István, ennek fia Lőrincz 1364., ennek fia Tamás 1401., ennek fia András, ennek fia Gáspár, — ennek fia László 1472-ben élt, — ennek fia I. Ferenc 1492., a pánczélos lovas ezred kapitánya, a grófi ág törzse, ennek fia I. Tamás Magyarország nádora, Szapolya Jánostól kapta Fogaras várát és uradalmát „örök uri” czimmal 1553. bárósági oklevelet nyert, meghalt 1562., ennek fia II. Ferenc a dunáninneni hadak főhadnagya meghalt 1604., hitvestársa volt a híres Báthory Erzsébet, ennek fia I. Pál ki 1625., a grófi méltóságot nyerte, meghalt 1650., ennek fia III. Ferenc Zala és Somogy megyék főispánja, 1664. országbíró, a Veselényi-féle szövetségbeni részvétele 1671. april 30-án lefejeztett, ennek fia I. Leopold 1746. Magyarország főkanzellárja, Komárom megye első örökös főispánja meghalt 1785., ennek fia I. Mihály főjatonálló élt 1796., ennek fia II. Leopold meghalt 1836 ennek fia a most is élő III. Leopold született 1802-ben.

I. Mihálynak fia paulai Ferenc mint kalocsai érsek halt meg 1851. július 21-én a családnak tetemes vagyont hagyott.

II. Leopold testvérenek II. Mihálynak fia a most is élő idősb Ferenc.

IV. Ferenc fiának V. Ferencnek ki meghalt 1783. fia volt. Tamás meghalt 1800., ennek fia Tamás 1860. magtalanul halván el a második ág hitbizományi vagyona is az első ágra szállott.

A Zichy család törzs ősei Somogy megyei Zich helység után nevezettek, Zichy Gál de Zajk élt 1270. ennek fia Paschal 1300, ennek fia László 1374. ennek fia I. Zsigmond 1406., ennek fia I. Benedek 1458. ennek fia II. Benedek 1512., ennek fia Ráfáel 1554., ennek fia I. György 1591., ennek fia III. Pál 1638., ennek fia I. István 1693., ennek fia II. Pál, ennek fia III. János 1624., ennek fia IV. István 1767., ennek fia V. Ferenc 1812-ben haltak meg, ennek fia az élő III. Károly.

Az alapkö letétele alkalmával következő legközelebbi családtagok voltak életben. Építkezők gyermekei Julia 5 ik, Tamás 3-ik, Irma 1-ső évében; Nádasdy gróf Nádasdy Leopold Fogarasföld örökös ura, valószagos belső titkos tanácsos, aranykulcos kamarás, a vaskorona rend nagy keresztese, Komárom megye örökös és tényleges főispánja, az egyenes ág első szülöttje a család feje, mindkét ágbeli hitbizományi törvényes birtokosa, építető XV. Ferencz édes atyja életének 71-ik évében. Hitvestársa soborsini gróf Forray Julia elhalt 1866-ik évben, idősb nádasdy gróf Nádasdy Ferencz Fogarasföld örökös ura, Komárom megye örökös főispánja valószagos belső titkos tanácsos, aranykulcos kamarás, az aranygyapjas rend nagy vitéze volt osztrák minister és Erdélyország volt kormányzója, a legidősb hitbizományi vagyon tényleges birtokosa életének 72-ik évében.

Vásonkői Gróf Zichy nepomuk János épített Ilona édes atyja, életének 53-ik évében, ennek hitvestársa Krajovai és topolyai báró Kray Irma, Ilona édes anyja életének 44-ik évében, és ezek fia gyermeke Béla életének 21-ik évében, most nevezett János édes atyja vásonkői gr. Zichy Károly életének 88-ik évében, és ennek gyermekei Anna hercegné Odeschalchy Agostonné, Mária Valterskirchen Vilmosné, József, Antonia özv. gróf Battyányi Lajosné, Karolina gróf Károlyi Györgyné és Paulai Ferencz.

Előbb nevezett Irma édes anyja özvegy báró Krayné szül. báró Wenkheim Mária életének 64-ik évében, nagy anyja özvegy báró Wenkheim Józsefné szül. báró Orcey Teréz életének 83-ik évében.

A kastély lovag Linczbauer István budapesti műépítész terve szerint és felügyelete alatt Hübner Nándor székesfehérvári építész által épített. A forgalomban lévő ércpénzek ugyanis 1 királyi, 1 20 frankos, 1 tíz frankos magyar arany, 1 ezüst forintos, 20, 10, 4 és 1 krajczáros valamint fényképek mellékeltek.

Ezen alapkő letételénél az alulírottak voltak jelen. Kelt Nádasd Ladányban, 1873. június 18. napján.

Következnek az aláírások X. X.

Egyletek és intézetek.

— **Kérem a népnevelés pártfogóit.** A városi iskolaszék folyó hó 2-án kelt végzésével ünnepléssé rendelte a városi elemi tanodákban a tanévet f. hó 30-án bezárni, mely alkalommal az erkölcsös jóviselet és szorgalom serkentésére, az érdemeseknek talált gyermekek jutalmazni is határozta. — Tiszteletteljes bizalommal batorodom polgártársaimhoz és a népnevelés minden pártfogójához fordulni azon kérelemmel, hogy kegyeskedjenek nagylelkűen adományaikkal, az iskolaszéknek eme határozatát támogatni. — A pénzbeli vagy egyéb e célnak megfelelő ajándékokat f. hó 25-ig: Janny József ur igazgató, a külvárosi iskolák főtanítói, a „Székesfehérvár“ kiadó hivatala (Klöckner Péter) és alulírott, a nemes adakozók följegyzése mellett fogják átvenni, és az iskolaszék annak idején nyilvánosan fog beszámolni. — Kelt Székesfehérvárott 1873. július 3-án — A városi iskolaszék megbízásából: *Say Rudolf*, iskolaszéki elnök. — Ezen felhívást olvasóink meleg pártolásába ajánljuk.

— **A helybeli főreáltanodánál** a hittani vizsgálatok jelen hó 3-án tartottak meg. A többi tárgyakból folytatlagosan, a vasárnapok kivételével, minden nap tartanak a vizsgálatok. Ezekre, valamint a 23-án eszékzandó záróünnepélyre az érdeklődők tisztelettel meghívottnak. *As igazgatóság.*

— **A székesfehérvári „önkéntes tűzoltó-egylet“** tagjai felhivatnak, miszerint f. hó 6-án délelőtti 11 órakor, a város ház nagytérében tartandó tisztválasztó gyűlésre, megjelenni sziveskedjenek.

Székesfehérvárott, július 5-én 1873.

A főparancsnokság.

Megyei és városi hírek.

— Tisztelettel kérjük fel azon olvasóinkat, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék.

— **Szögyényi László** megyénk közszeret és tiszteletben álló főispánjának, névnapja alkalmával számosan jelentek meg Csoórott — tiszteletük s üdvözlésük kifejezésére, hol a legszivesebben fogadtatásban részesültek, s egy kedélyes estélyt töltöttek, melyet sok talpraesett felköszöntés fűszerezett. Mi is őszintén csatlakozunk az üdvözlők seregéhez, kívánva, hogy megyénk és hazánk javára az ég sokáig éltesse.

— **A „esőr-inotai“** kölcsönös-egylet alapszabályát a magas ministerium jóváhagyta.

— **Hogy a nevelésterén** városunk óriási léptekkel halad, azt leginkább *Say Rudolf* iskolaszéki elnök urnak köszönhetjük, ki bokros teendői mellett, ugyszólván magára hagyatva, hangya szorgalommal működik, hogy az iskolákban rendszeres eljárást s javítást hozzon be. Addig is, míg felemlíthetjük azon tapintatos és bölcs eljárást, melyet iskolaszéki elnök ur a tankötelesek nyilvántartása, és azoknak felügyelete és mikénti haladásuk jelzése körül elkövet, — nyilvánosságra hozzuk, hogy a városi iskolákba jár 2350 fiu, 1967 leány, összesen 4317, kik közül katolikus 3469; görög nem egyesült 23; ágostai 35; zsidó 577; helvét 213. A városi rendes iskolákba jár 2138; a vasárnap- és ismétli iskolákba 654; felekezeti iskolába 793. Mint fölebb említettük, a tüzetes kimutatást az iskolaév végeztével tudatni fogjuk.

— **A magy. kir. közlekedési ministerium** f. é. június hó 19-ről 6716. sz. a. kelt leiratával Zichyfalva községnek újabb kérelme folytán, a magyar nyugoti vasut „Kiskeszzi“ állomása nevének „Zichyfalvára“ leendő átváltoztatását megengedte, azon módosítással, hogy a magy. nyugoti vasut eddigi kiskeszzi állomásának czíme minden alkalommal, tehát ugy a felírás, mint a nyomtatványok stb. tekintetében eszentul ugy használtassék, hogy a főhelyen Zichyfalva és ezután vagy alatt vagy minden zavarok elkerülése szempontjából zárjel közt Kiskeszzi álljon.

— **A Palotavárosrészes kisedovodájának** folyó hó 3-án tartott nyári multságát a „rózsás-szigetben“ teljesen sikerültnek mondhatjuk. Az idő kedvezett, s es tefelé, midőn már a kicsinyek visszavonultak, a nagyok kezdtek meg a táncot. A közönség még esti 9 órakor is folyton jött, hanem többnyire a nézők seregéhez csatlakozott, mivel a táncz habár jókedvvel folyt is, de folyton apadt a járó, mivel nagyon is heterogen elemeket ölelt magába, mely természetesen a közönség szebbik részét visszatartotta. Ezuttal Lerf bácsi a vendéglős is kitett magát, szolgálata gyorsabb, s az ételek árai tűrhetőek voltak. A multság éjjeli 2 óráig tartott.

— **A gabnatermésre** soha aggasztóbb és reménytelenebb érzelmekkel nem tekintett a közönség, mint pár hét előtt. A csüggeteg vonások a gazdák arczaiban buza árának gyors emelkedése, a folytonos hideg idő egészen kivette a gondolkodó embereket a rendes kerékvágásból. Mig végre az ég megkönyörült s valóban a páratlan kedvező időjárás folytán, nemcsak városunk és megyénk, hanem az egész országból megnyugtató hírek érkeznek az aratásra nézve, minek kétségbevonhatlan bizonyítéka az is, hogy a gabna ára folyton esik.

— **Követésre méltó példa.** Gr. Nádasdy Ferencz megyénk egyik nagyobb birtokosa, fiatal gazdatisztjeit — ismeretek és tapasztalatok gyűjtése végett — saját költségén küldi fel a bécsi közkiállításra.

— **A polgári lövöldében** mult vasárnap szép közönség gyűlt össze, s a tombolajáték is végbement azonban az esti multságot — mely a szabadban időzés legkellemesebb része — a 8 óra után beállott vihar megzavarta. Ugy tudjuk, mikép a lövésztársulatnak multságrendező bizottsága van, hanem tevékenységükről — különösen az ifjakat értjük — még ez ideig kevés tudomással bírunk.

— **A megye vaalvidéki részében** „Vértessaljai“ czim alatt felekezeti? jellegű tanító-egylet alakult melynek 30 tagja van, s elnöke Sárközy Aurel, alelnöke Vasady Balogh Lajos. Reméljük, hogy több kitarítás és működéssel óhajtnak létezésükről hirt adni, mint a fehérmegeyi általános tanító-egylet, melynek csak czíme van, de létezéséről vajmi keveset tudunk.

— **Boldogult Nyirák Ignác** helybeli nagyprépost, kinek temetése mult vasárnap regy részvét mellett ment végbe, mint értesültünk összes vagyonát jótékony cselekedetekre hagyományozta.

— **Jótékony adományok.** A csákvári járásban a „háromszéki árvaház“ javára 2 frt. 95 kr. gyűlt egybe. Ugyancsak a csákvári járásban a kőbányai vasuti szerencsétlenség által sujtottak részére 74 frt. 6 kr., a sárkereszturi járásban 12 frt. 8 kr., a vadli járásban 2 frt. gyűlt egybe.

— **Jégeső.** F. hó 29-én 8 óra tájban egy torzonborz, haragos, de nem nagy kiterjedésű felhő közeledett nyugatról városunk felé, s utána egy halványasárga felhő törekedett, mely néhány percz múlva a feketével sűrűlött, mit a folytonos villámlás és dörgés bizonyított; egyszerre óriási légömlés és villámlás kíséretében a fehérfelhő felülkerekedett s zivatar következett be, melynek kezdetén két perczig mogyoró nagyságu jégdarabok, s később záporosó jéggel vegyülve hullott zuhogva a földre. A jég több helyütt az ablakokat is bezuzta, s a szőlőhegy „rácshegy“ részét elverte.

— **A cholera országszerte** napról-napra veszélyesebb alakot kezd ölteni, s egyszer csak azt veszszük észre, hogy hozzánk is ellátogat; azért nagyon helyén volna, ha hatóságunk már eleve kiterjesztene figyelmét mindazokra, melyek a járvány megállítására sikeresnek bizonyultak be; sőt figyelmeztetjük, hogy a rendőrség az új mezék és rangfokozatok kábitó mámorából felocsudatna, s mivel az utcák és udvarok tisztátalansága némely helyütt a rondaság legalsó fokán áll, sőt a külvárosi utcák és sétahelyek mellett is nem egyszer találkozhatni döglött állatok hullájával stb. azért rendőrségi urak, több figyelmet s nagyobb éberséget kérünk.

— **Megyei és városi régiségárunk** javára Kremsperger Alajos 4 db. régi pénzt, Paulovits Alajos pedig egy darab ezüst érmet ajándékozott.

— **Városi kapitányunk** tapintatos eljárásáról tanuskodik a következő eset. F. hó 3-án V. J. helybeli ügyvéd nevének arany óráját lánczostól délelőtti 11 órakor eltolvajolták, miről 12 órakor jelentés tétetett az épen ebédező kapitánynál, ki rögtön a helyszínére sietett s ott a cselédektől megkérdezé, kik voltak délelőtt a háznál, mire azon választ nyerte, hogy kintornások két izben is voltak, de őket nem ismerik. Erre a városi kapitány hivatalába távozván, onnét egy gyanus kintornás fényképet vevé a helyszínére, melyet a cselédek látva, bizonyíták, hogy a délelőtti kintornások között ennek élő alakja is látható volt. Városi kapitányunk a gyanus kintornást azonnal elfogató és sejtelmének valósulása — szigoru vallatás után — igazolva lett, mivel az órát inge alól adta elő, a lánczot pedig a püspök-kut mellett levő kő alá rejtette egy rongyba takarva. A tolvaj hűvösön ül, s elveendi tettének jutalmát.

— **A vadászati bérbeadásra** hatóságilag felhívott földtulajdonosok szavazata következőleg osztott meg: bérbeadásra szavazott 172, ellene 372. Tekintve a határ vadszegénységét, vadászaink nom sokat veszettek vele, s mi azt hisszük, mire a vadak megsza-

porodnak, gazdaközönségünk is megbarátkozik a bérbeadás gondolatával.

— **Az oskola-utca végén** hetek óta nyugszik egy óriás kő, mely a kocsi kerekeit és tengelyeit töri, s az emberek — a gáztalanság miatt — hozzáütődnek, hanem azért a mi sétáló constablereink nem veszik észre, sőt ha a járdán targonczát tolnak, még ők térnek ki előle. Bizony furcsa világot élünk.

— **Tolvajlás.** F. hó. elsején egyik helybeli orvosunk az éjjeli vonattal Pestre óhajtván utazni, belső kabátzsebéből pár száz forinttal terhelt tárczáját oly ügyesen tolvajolták el, hogy akkor vevé csak észre midőn jegyet akarván váltani, tárczáját nem lel. Mivel a károsult idő és helyről biztos értesítést nem adhatott a rendőri kutatások eredményre nem vezettek.

— **Pusztá-Zámor** határát mult hó 30-án a jégeső szinte elverte s a gabnaneműekben is tetemes károkat okozott.

— **Löverseny.** A június 29-én tartott lövöldözésnél, a helybeli polgári lövöldében fegyverrel díjat nyertek: Stauber Mór, szeg; Hübner Rudolf, 4-es; Valch Károly, 4-es; Töltényi Antal, 4-es; Simli János, 4-es; ifj. Felmayer István 3-as lövéssel. Pisztolylovással díjat nyertek: Perl Samu, szeg; Simli János, 4-es; Horváth Pista 4-es lövéssel.

— **A felekezetenküli alapnövelde** nyári multsága f. hó 9-én délután 4 órakor a „rózsás-sziget“ kertjében fog megtartatni, melyre a t. közönség tisztelettel meghivatik.

— **Mai számunkból** a már megkezdett beszély s több érdekes közlemény térbiány miatt kimaradt. — Egyuttal figyelmeztetjük a helybeli közönséget, hogy a lapba szánt közlemények és hirdetések csak péntek déli 12 óráig vétetnek fel, mivel lapunk szombat reggelen rendszeresen sajtó alatt van.

— **A hosszutemetői kápolnára adakoztak:** Galgóczy Ferencz, perkátai plebános 12 fr. Szögyény-Marich Mária ö exclja 2 ékes oltáránkost.

A székesfehérvári kereskedelmibank

áru osztályának heti üzletjelentése.

Miután a jó termés iránti remény a mult héten is fenntartotta magát, minden gabonaneműben tetemes árcsökkenést kell jelentenünk, sőt igen alacsony árak mellett is csak nehezen kaphatni vevőt.

A buza aránylag leg többet veszített árából, annyira, hogy előbbi 8 1/2 frt. után, ma már 6 1/2 frton kapható vámmázsája, rozs ára 5 frt. 40 krról, 4 frt., — 4 frt. 10 krra leszállott 80 — *Árpában* semmi kereslet sincsen, ára 3 frt. 20—40 kr. 72 — *Zab* csupán a helyi fogyasztásra 1 frt. 85—90 kron véteik 50 fontonként. A *repce*-termés mennyiség és minőségileg kedvező eredményt mutat, és köble 10 frt-jával kinaltatik a vasutra szállitva.

Hetipiacunk a mult héten, ezen időszakhoz képest, igen látogatott volt, és úgy látszott, mintha a gazdák a jó aratás reménye fejében utolsó készleteiken túladni akartak volna, mely bő kinalat szinte nagy árcsökkenést okozott. Eladatott buza 5 1/2—6 frton, rozs 3 frt. 80 kr., 4 frton, árpa 3 frt., 3 frt. 20 kron, zab 2 frton pozsonyi mérője.

Számrejtvény.

Bőségben van falun, pusztán
Az 1. 2. 3.

Kell vagy nem kell, marasztal az
Téged télen nyáron.

4. 5. 6. 7. 8. — százféle
Tarkabarka jószág.

Nem veszélyes, de egy az volt,
Föl is akasztották.

4 és 7. 8. 9. mostan
Kenyér keresője

Sok embernek: jaj de hajdan
Sok élet veszője.

E három közt egy se kecces
De 1-től 9-ig

Városunk hű szomszédja volt
S az marad is végig.

Kerekes.

Megfejtési határidő július 11. A helyesen megfejtő előfizetőink között, egy díszkötésű könyvet sorolunk ki.

Felelős szerkesztő: **Dr. Pete Zsigmond.**
Segéd-szerkesztő: **Csitári Kálmán.**

Nyiltér.

Egy ujon épült lakás a Vörösmarty-térre nyiló Tolnay-utczában — 64-ik szám alatti házban — f. évi Jakab napra kiadó. — Bővebb értesítést nyerhetni ugyanott a tulajdonosnál.

Az apácza-utczában levő Patay mérnök-féle egész ház, egy csinos gyümölcsös-kerttel, 3 utczára- s 4 udvarra szolgáló szoba, 2 konyha, 1 pincze s egy jó vizet tartalmazó szivattyus kut a többivel együtt több évre bérbe adandó, értekezhetni e tárgyban **Lakos Ignác** kereskedőnél Székesfejervárott.

Fejérmegyében K.-Nyéken (vasuti állomás) alulirt gazdaságában egy hat lövegejű szalmarúzó és szákoló készülékkel ellátott jó karban levő **eséplőgép** jutányos áron eladó. — Bővebb értesítést ad a tulajdonos **Vértessy József**, közbirtokos és haszonbérlet.

Hirdetések.

Van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, hogy a buzapiaczon „arany koronához“

czimzett vendégfogadót

átvettem s azt ujjonán a t. közönség legnagyobb kényelmére rendeztem be.

A midőn a t. helybeli s vidéki közönséget vendéglóm szives figyelme s pártfogására felhívni bátorodom ígérem, hogy egész törekvésem oda irányuland, miszerint **ízletes ételek** kiszolgáltatása gyors s pontos szolgálat által megelégedésüket kiérdemeljem.

Teljes tisztelettel

Weicher György,
vendéglős.

!! 120.000 tallér mint főnyeremény!!

Nyeremények tallérban: 80.000, 40.000, 30.000, 20.000, 16.000, kettő 12.000, 10.000 három 8000, 6000, hat 4800, 13 4000, 11 3200, 12 2400, 32 2000, 3 1600, 65 1200, 204 800, 3 600, 2 480, 412 à 440, 412 à 200, 10 à 120, 427 à 80, és 42130 à 44, 44 20 tallér stb. az egész összeg meghaladja a

2 millió 660.000 tallért,

melyek rövid hónapok alatt hét húzásban bizonyosan kihuzatnak. Hivatalosan a húzás ez évi július 16-17-ére tüzetett és a jegyek kaphatók:

1 egész eredeti sorsjegy 3 frt. 50 kr. o. é.
1/2 eredeti sorsjegy 1 frt. 75 kr. o. é.
1/4 eredeti sorsjegy — — 90 kr. o. é.

A sorsjegy árának beküldése osztrák értékben kényelmesen s olcsón eszközölhető recomandirt levelekben, mely után az állam pecsétjével ellátott eredeti sorsjegyek a legtávolabb vidékre is gyorsan s titkon általam elküldetnek az állam eredeti sorsolási jegyzékével.

Minden húzás után az eredeti nyereményjegyzék, a sorsjegy tulajdonosoknak elküldetik ugyszinte a nyeremények összegének kifizetése is gyorsan eszközöltetik. Minden további tudósítás a legnagyobb előzettséggel adatik és sorsjegyhúzás tervezete bérmentve megküldetik.

Tessék a bizalmas megkereséseket amindig szerencsétől pártolt bankához küldeni **Heckscher Zsigmondhoz**, Hamburgba.

Alulirt könyv-, mű- és zenemű-kereskedésében 3 gymnazialis vagy real-osztályt végzett jó házból való tanuló előnyös feltételek mellett felvétetik.

Klökner Péter.

POPP J. G. es. k. udv. fogorvos urnak
Bécsben Stadt Bognergasse 2 sz.

Tizenkét év óta iszonyu fogfájdalmakban, szintugy a foghus vérzésben is szenvedek, mi ellen sok szert, fogorvosoktól rendelve eredmény nélkül használtam. Nég egy évvel ezelőtt a „Raccoglitore“-ben az ön Aqua Anatherina per la bocca (A n a t h e r i n - s z á j v i z é t) hirdetve olvastam, mely egy palack használata után a fájdalmakat enyhíté és a foghus vérzését egészen megszüntette úgy, hogy most ezen alkalmatlan bajoktól teljesen mentve vagyok.

Kötelességemnek tekintem tehát, Önnek legjobb köszönetemet kifejezni ezen pompás és hasznos találmányáért, melyet minden fogszenvedőnek a legmelegebben ajánlok.

Maradok teljes tisztelettel **Pontora N.**

Brentonico (nel Trentino), febr. 2. 1870.

Egyedül valódi kapható:

Sz.-Fejérvárott Braun J., Diebálla Gy., Deutsch A. és fia. Lovasberényben Heisler gyógyszerész. Mórrott Jenczy Palotán Wurfli gyógyszerész. Veszprém Gutthard és fiainál. Dunaföldvár Lukács A. s Kubányi S. gyógyszer. Duna-Vecsen Klímke gyógyszer. Kun-Szt.-Miklóson Tóth S. gyógyszerárában.

Mellszörp

egy háziszert nem gyógyszer
valódi minőségben kapható:

Diebálla György
gyógyszertárában Székesfejérvárott.

E háziszert ártalmatlan füvekből áll, mely jótékony gyógyító erejű, ismert 20 év óta, mint minden meghülés, nyak- és mellfájás ellen.

Párisban 1867-ben díjjal jutalmaztatott.

Gyárunk: Bécs és Breslauban

G. A. W. Mayernél.

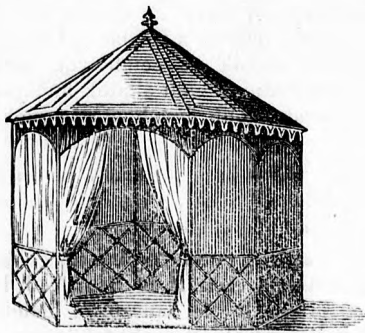
Cséplő-idényre.

Köszén

kitünő minőségben kapható:

a szápári bányánál, — ára **26 kr.** bécsi mázsa.

Megrendelések **Felmayer István** urhoz intézendők.

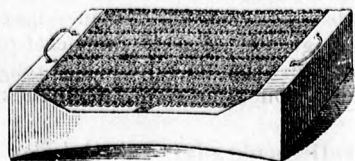
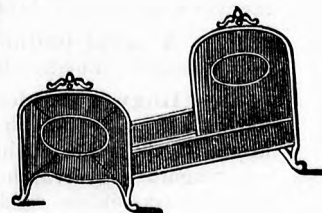

MARKUS SIMON

lakatosmester

Székesfejérvárott,

uri-uteza 18. sz.

Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítetnek s kívánatra árjegyzékkel bérmentve szolgálók.

